

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnistvu:

za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

Za pošilj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne številke 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod iz dvorišča nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Inserati:

Enostop. petivrst (72 mm):
za enkrat 13 h
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več kot trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta à 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja

vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Današnja številka obsega 6 strani.

Slomškova zveza.

Dragi tovariši, cenjene tovarišice!

Dne 6. septembra pohitimo v divno Bohinjsko Bistrico — v sveži gorenjski zrak. »Slomškova zveza« bode imela ondi svoj redni občni zbor. Dosedaj je prirejala svoje občne zборе le v Ljubljani, a sklepom lanskega občnega zbora se bodo kraji menjavali. Vem, da se bode marsikateri tovariš, -ica ustrašil stroškov, češ, preda-lež je! Sklicujem pa se na vašo tovariško požrtvovalnost in na bratovsko ljubezen, ki naj nas druži in dviguje v okrilju »Slomškove zveze«, ki stoji na nestrohljivem krščanskem temelju.

Brez žrtev ni zmage! Ako se bomo do- žrtvovali družinski očetje, koliko lažje se boste ve in vi, ki še niste v »jarmu«, ste še prosti kot ptica v zraku morečih skrbi in lahko zaukate »kot kralj na planini vi-soki«.

Več nas je tudi, ki še Boh. Bistrice nismo videli, dasi jo hodijo gledat tuji, te-daj se nam nudi prilika, da si izperemo ta madež iz naše domovino-ljubeče duše. S pogumom kvišku!

Vspored letošnjega občnega zbora ni tako mnogovrsten kakor lansko leto, je pa tembolj zanimiv zlasti še za gg. kole-ginje.

Živimo v dobi socializma in ne bilo bi častno za naš stan, ako bi ne posegali v socialno in narodno delovanje tudi izven šole. Prav umesten je torej tema gospice Vidrove: »Izobraževalno delovanje učitel-jice izven šole«.

Vidi se mi, da učiteljica, ki se za učen-ke po šolskem izstopu ne zmeni nič več — ne zasluži imena narodna vzgojiteljica. Še v večji meri pa naj velja to za nas moške. Gospod tovariš Slapšak pa si je izbral tudi zelo aktualno vprašanje: »V koliko je upravičena ženska emancipacija«. Ker se predavatelj navadno prav uglobi v svoji tema, zato z veseljem pričakujemo nje-govega predavanja.

Posebnost pa je letošnjega občnega zbora »Slomškove zveze« tudi ta, da se je stvar tako aranžirala, da se popoldne udeležimo javnega ljudskega shoda, kjer se bodo razpravljala važna šolska vpra-sanja.

Zakaj bi se šolska vprašanja razprav-ljala zgolj za zidom med štirimi stenami,

ne pa javno med ljudstvom, kjer naj do-bijo trdna tla, na katerih postanejo po-pularna. Vsak naš član smatraj za svojo sveto dolžnost, da pohiti dne 6. septembra v Bohinjsko Bistrico.

Sedaj pa še par besed tovarišem in tovarišicam, ki so krščanski in tako žive. Vprašam vas, čemu se odtegujete pristopi-ti v naš krog? Vaše versko prepričanje in življenje nam spričuje, da stremite za istim ciljem, kakor »Slomškova zveza«: krščansko poučevati in vzgajati, složno delovati z ljudstvom in duhovščino, dvi-gati in skrbeti za prospeh šolstva, poga-njati se za materijalne stanovske interese. To so torej temelji, na katerih sloni »Slom-škova zveza«.

Ako vam srce in razum ne nasprotuje navedenim načelom, tedaj vam je brez po-misleka dovoljen vstop v našo zvezo in vam morebiti že kot članom ali gostom kličemo na našem občnem zboru: Dobro došli!

Hrvatsko-slovenski bogoslovni sestanek o vzhodoem cerkvenem vprašanju.

(Izvirno poročilo »Slovenca«.)

Zagreb, 30. avg. 1908.

Danes popoldne ob petih se je pričel bogoslovsko-znanstveni sestanek o vzhodnem cerkvenem vprašanju. Nade pripravljalnega odbora so se nad vse pričakovanje uresničile: zastopane so vse jugoslovanske pokrajine. Shoda se je udeležil pomožni škof zagrebški dr. Kropac. Jutri pa se ga udeleži tudi metropolit-nadžkof dr. Posilovič. Goriški nadškof, knezoškof ljubljanski in knezoškof lavantinski, škof tržaški in hvarski so poslali svoje zastopni-ke. Zastopana so vsa jugoslovanska bogo-slovska učilišča (razen senjskega) po svo-jih profesorjih: najboljšje je zastopana Ljubljana; 15 udeležnikov, med njimi štirje profesorji: dr. Janežič, dr. Gruden, dr. Ušeničnik, dr. Grivec. Shod so brzojavno pozdravili: dr. Cukola kot predsednik so-dalitete koroških duhovnikov, Hadrovič, kanonik iz Sarajeva, Simonič, konzistori-jalec iz Mostara, Kucakof, zastopnik uni-atškega škofa dr. Drohobicekega. Shod je otvoril dr. Pasman. Govorili so dr. Mar-chetti, profesor cerkvene zgodovine v Za-grebu, dr. Kovačič, profesor v Mariboru in dr. Luka Jelič, profesor cerkvene zgo-dovine v Zadru.

Cerkveno-glasbeni poučni tečaj v Ljubljani.

V »Rokodelskem domu« se od torka do petka vrši poučni tečaj za cerkveno petje. Tečaj je otvoril in s svojo navzoč-nostjo počastil presvetli knezoškof ljubljanski. Krog 90 udeležencev sledi z veli-kim zanimanjem predavanjem, ki jih ima-jo pravi strokovnjaki v svoji stroki. Dr. Mantuani pripoveduje zgodovino razvoja cerkvenega petja s posebnim ozirom na koral.Vikar Frančišek Trop, strokovnjak v koralu, podučuje v praktičnem petju no-vega koralu v smislu zadnjega papeževga »Motu proprio«. Stanko Premrl vadi udeležence v figuralnem petju in podučuje, kako igrati na orglah. Profesor Anton Foerster daje zanimive migljaje za igra-nje klavirja in orgel in opozarja na razne razvade. Kanonik dr. Andrej Karlin opo-zarja na nekatera liturgična pravila v cer-kveni glasbi. Frančišek Kimovec pomaga pri pouku koralnega petja in razlaga se-stavo orgel. Kakor se kaže, bode tečaj imel prav lep uspeh. Slavno občinstvo pa opozarjamo na slovesno sveto mašo jutri, t. j. v četrtek, ob 8. uri, v frančiškanski cerkvi. Proizvajala se bode L. Ebnerjeva Missa solemnis op. 23 za mešani zbor a capella. Introit, Graduale, Communio ko-ralno. Offertorium: Fr. Witt, Justorum animae, mešan zbor a capella. Dirigent p. Hugolin Sattner. Upamo, da ne samo po-božno ljudstvo, ampak tudi noben prija-telj lepega petja ne bo zamudil te prilike, slišati vzorno-lepo petje, ki slovi široko po svetu.

Zabavni večer. Na vrtu hotela »Union« (ob slabem vremenu v veliki dvo-rani) prirede udeleženci cerkvenoglasbe-nega poučnega tečaja zabavni večer. Prav posebno se vabijo tudi oni organizisti, ki pri-dejo v Ljubljano zaradi občnega zbora Cecilijinega društva, ki se bo vršil v pe-tek, 4. septembra. Vsak prijatelj nam je dobro došel.

Občni zbor Cecilijinega društva se vrši v petek. Ob 8. uri pojo udeleženci po-učnega tečaja slovesno koralno mašo v stolnici. Ob 9. uri se prične v dvorani Ka-toliškega društva rokodelskih pomočnikov občni zbor.

KARDINAL RAMPOLLA

je določen, kakor poročajo »Berliner Tag-blattu« iz Rima, zavažno mesto tajnika

konzistorijalne kongregacije. Ta kongre-gacija je po reformah, ki jih je Pij X. izvr-šil v organizaciji kurijalnih oblastnij, od vseh kongregacij postala ena najvažnejih. Izlasti spada v nje področje predlaganje imenovanja škofov, in v slučaju smrti pa-peža bo tajnik konzistorijalne kongregaci-je posloval kakor začasni državni tajnik in tajnik konklava.

SRBSKI RADIKALCI IN VOLITVE PATRIARHA.

Klub srbskih radikalcev v Karlovcih je imel te dni zaupen shod, o katerega sklepih ni prodrlo nič v javnost. Bržkone pa srbski radikanci ne nastopijo v stvari volitve patriarha preveč ostro proti ogrski vladi.

SANDŽAŠKA ŽELEZNICA SE NE BO GRADILA?

»Novoje Vremja« poroča, da general Musaffer-paša, predsednik častniške ko-misije za zgradbo avstrijske sandžaške železnice, noče ostati dalje v tej službi. Tudi ga noben drugi turški častnik ne bo nadomeščal in bo zato komisija primorana svoje delo ustaviti. Baje sta tudi kralj Edvard angleški in ruski minister za zu-nanje zadeve, Izvolsky mnenja, da naj se ustavijo v Turčiji vsa inozemska želez-niška dela.

IRREDENTISTIČNI LIST V CARI-GRADU.

V Carigradu je začel izhajati italijan-sko-francoski irredentistični list »Tur-queie«, ki zlasti napada Avstro-Ogrsko.

NEMČIJA ZA PRIZNANJE MULEJ HAFIDA.

Vladna »Nordd. Allg. Ztg.« piše, da je nemška vlada priporočala algeciraškim velevladstvom, naj hitro priznajo Mulej Ha-fida, da pomire Maroko.

ZVEZE MED ŠVEDSKO IN NEM-ČIJO NI.

Dementira se poročilo, da sta sklenili Nemčija in Švedska zvezo, da se v slu-čaju vojske medsebojno podpirata.

ANGLEŠKO BRODOVJE V PERZIJSKEM ZALIVU.

V Perzijski zaliv je došlo angleško brodovje s 25 vojnimi ladjami in 5000 vo-jakov. Angleži nameravajo zasesti Bušer.

LISTER.

Skrilnosten kovčeg.

Lea Fatur.

Rosno jesensko jutro je vstajalo nad Zagrebom. Svetilnice po llici so ugašale. Tu in tam je kolovratil mladi ali stari ponočnjak proti domu, poskušal zapeti s hri-pavim glasom vinsko pesem.

Se je bil mrak. Se se je prikazal le redko kak voz. Kočija, ki je peljala rane potnike na kolodvor, ali lojtrnice, naložene s kurniki in jerbasi, ki so hitele proti Jelačičevemu trgu. Čudno je zvenel ro-pot koles v tišini jutra.

Na llici se pokaže ličen koleselj. Ko-njič, isker turopoljec, udarja tako na lahko z naglim kopitom po tleh, kolesa se obra-čajo tako tiho, kot bi se bala prebuditi speče prebivalce llice. Pognan od nepo-trpežljive roke, hiti konjič, gre voziček, kot da se hoče skriti v mestu, predno osvetli solnce svet. V mraku se razloču-jeta dve postavi na sedežu koleseljna. Moški in ženska. Pred njima črn kovčeg. Velik, z usnjem prevlečen z močnimi že-leznimi vezmi.

Moški, ki drži vajeti v nemirni roki, je mladega obraza. Skozi mrak bega nje-

gov žareči pogled preko črnega kovčega. Skozi mrak se vidi črte lica, ponosne le-pe črte. Mladostna lahkomišelnost, strast, se zrcalita sicer v takih mladih obrazih, a ta je bleđ, prepaden. Od nočne rose ovla-ženi lasje vise v gostih kodrih neredno po tilniku, po čelu. Črne brčice so se razpu-stile, zavrtnica ni zavozljana, še krivec na zelenem klobuku se je povesil. Vse ka-že, da je mladi človek pobit, da se je vozil morda vso noč skozi roso in tmino, da uide — Bog ve komu. Saj mu išče pogled tako željno cilja, bega skozi mrak, se izogiblje pogledu zraven njega sedeče ženske.

Ona je mlada, belega, nežnega lica, podolgate oblike, finih potez. Gotovo je bogata kmetica iz okolice, iz bližnje Šta-jerske, ki se pelje na zabavo ali po oprav-ku v mesto. Njeno sivo oko zre obupno v vstajajoče jutro, nosnice in ustne trepeče-jo, plavi lasje so zmršeni, dragocena svi-lena ruta je nerodno povezana, visi, težka od vlage, otožno po ramah.

Na desni strani llice se zarмени v mraku tablica nad vratni. Ne razloči se še podobe na eni nogi stoječega možička s kupico v roki, ne napisa »Pri veselem Kranjcu«, vendar zamrmra voznik: »Tu smo«, okrene proti velikim vratim in za-vozi na dvorišče.

Tam je stalo pod prostorno lopo že nekaj voz. Njih lastniki so spali v krmi ali

v gostilniških sobah. Morda so tudi pili vso noč. Saj so še razsvetljena okna na dvorišče, saj se slišijo hrupni glasi. »Da bi jih vrag!« je zaklel tiho voznik, skočil raz voza in se oziral po hlapcu. Za njim je sko-čila ženska, si poravnala baržunasto dolgo kočamajko, goste gube širokega krila, vzravnila visoko, vitko telo.

»Luka«, je zaklicala polglasno, »kje pa si, Luka?«

Iz kupa slame v šupi se je dvignila skuštrana glava, krvavo oko je pogledalo na prišlece. Nato je segla roka v lase, iz slame so se pokazale gole noge, se je iz-motal poloblečeni, pol pijani in zelo za-spani hlapec Luka. Pa streznil se je, oži-vel mahoma, ko je zagledal postavno mla-do žensko.

»Šakonka iz Bizelja«, je mrmral in hitel pozdravljat bogato in radodarno po-sestnico iz vinorodnega Bizelja. Z naglim pogledom je premeril pri tem njenega spremljevalca. »Hm«, si je mislil, »to ni gospodar — pa kako stoji in čaka, da mu izprežem. O ti bizeljanska ošabnost!«

»Hitro!« je viknil nepotrpežljivi voznik. Šakonka pa je vprašala polglasno: »Imate dosti gostov? Je kamrica tam za-daj prazna?«

»Je, gospa«, je odgovarjal hlapec, »kamra je prazna, pa saj so tudi na cesto

prazne. Naši gostje tako ne spijo, pijejo raje.«

»Dobro!« je velel voznik. »Najprej neseva kovčeg v sobo in se odpočijeva. Ti pa razpreži. Tu za pelinovec!«

Vrgel mu je desetico. Luka je vzel de-nar, se zahvalil in hotel prijeti ročaj kov-čega. Voznik je odmignil. »Kaži nama sa-mo pot,« je rekla Šakonka. Voznik in ona sta prišla ročaje kovčega in sledila hlap-cu po stopnicah v skrito kamrico, ki se je nahajala v visokem pritličju. Luči ni bilo trehala, saj je pogledal prvi žar jutra radovedno skozi motne šipe na črni kov-čeg. Šakonka je naročila zajutrek za ob sedmih in se ozrla na posteljo, pokrito z rdečo preprogo.

»Imamo še praznih postelj, če hočete počivati,« se je obrnil hlapec do voznika. Hotel mu je pokazati, da v kljub njegove-mu oblastnemu obnašanju ve, da ni on gospodar; hotel je pokazati, da ni Luka tako neumen.

Voznik je rekel, da ni zaspan, mlada žena je nekoliko zardela in se prisiljeno nasmehnila: »Moj brat ostane pri meni.«

»Brat, da, brat,« se je smejal Luka po stopnicah. »Lep brat je to — saj se po-znamo. Ho, ho . . . Pa kaj imata v tistem kovčegu? Gotovo denar. Še dotakniti se ga nisem smel . . . Hm, morda sta pa

Dnevne novice.

+ **Vabila za zborovanje »Slomškove zveze«** so se razposlala. Ako kateri somišljenikov vabila ni prejel, se je prezrl pomotoma. Vabljeni so vsi učitelji in učiteljice, ki ne soglašajo s tendencami liberalnega učiteljstva. — Oni udeleženci shoda, ki pridejo že v soboto v Boh. Bistrico, se sestanejo zvečer v Markeževem hotelu.

+ **Društvo krščansko-mislečih učiteljev na Goriškem** je sklenilo v svoji seji dne 27. avgusta, da se udeleži zborovanja »Slomškove zveze« v Boh. Bistrici. Tako je prav!

+ **Ne bojte se jih!** Kakor še pred vsakim zborovanjem, tako skušajo liberalni učitelji tudi sedaj terorizirati učiteljstvo, da bi se ne udeležilo zborovanja »Slomškove zveze«. Zmerjajo v »Narodu« in v »Učiteljskem Tovarišu«. Pa to ne sme nikogar oplašiti. Drugače itak ne znajo. Pokazalo se je pa tudi, da s tem nikogar ne ubijejo. Tiste osebe, bodisi učitelji ali neučitelji, ki so jih liberalni učitelji najostudneje napadali, se navzlic temu dobro počutijo. Škoditi nam niso mogli tedaj, ko so imeli vse na svoji strani, kako bi mogli škoditi sedaj, ko preseda njihova nadutost tudi nekdanjim njihovim zaščitnikom. Tovariši in tovarišice, le brez strahu na plan! Psovke, ki lete na vas iz ust liberalnih kolegov in koleginj, padajo nazaj na njihove glave. Sodba liberalnih učiteljev o nas ni merodajna. Ljudje, ki so postavili učiteljem za vzor gg. Korbarja, Silvestra, Fabinca itd., so že obsojeni!

+ **Občni zbor »Slomškove zveze«.** Letošnji občni zbor nam nudi priliko, da si ogledamo tudi tiho Bohinjsko jezero in krasni slap Savice. Več udeležencev bo vsled tega prišlo že v soboto v Boh. Bistrico, da si vse znamenitosti že isti dan popoldne ogleda. Kdor še ni bil v Bohinju, naj ne zamudi te lepe prilike. Zvečer se zberemo k prijateljskemu sestanku v hotelu Markež.

+ **Slavnost v Logu na Vipavskem.** Da se povzdigne slavnost dne 6. t. m. v Logu na Vipavskem, ko se bode ob enem obhajal tudi letošnji trojni jubilej, bode ta dan ob 9. uri jutraj sv. maša, pri kateri se bode pelo sledeče: 1. Maša, »na čast Srcu Jezusovemu« (Cecilija I. del, 2. natis, str. 65.); 2. Deviška Mati, (Ijudska pesm. št. 41.) unisono; 3. »Presveto Srce slavo« (Cecilija I. del, 2. natis stran 152.); 4. Posvetitev »Srcu Jezusovemu« ljudska pesm. št. 78. Ker se ta dan gotovo udeležile lepe slavnosti razni cerkveni in društveni pevski zbori, ki imajo veselje za lepo petje, vabijo se dotični k prijaznemu sodelovanju točno ob določeni uri k božji službi. Pevske točke so znane večini pevcev ter nalašč odbrane za to priliko; lahko se pa tudi še doma parkrat prepoje do nedelje. Vrlim pevcem in pevkam iz Vipavske in Goriške, na veselo svidenjem!

+ **Tržaško »Edinost«** so že pred desetletji v »Narodu« nazvali »staro tetko«. Sedaj se je pa še bolj postarala in njene navade so postale še slabše. Že 13 dni sedaj klepeče o shodu v Boljuncu, mi pa se mirni smejemo tetki, ki brezzoba gristi ne more in ki z dolgim svojim jezikom le kaže, da ostarela ne more razumeti novih časov. Take »stare tetke« ne bodo zavirale našega gibanja! Smili se nam le papir »Edinosti« in pa ugled slovenskega časopisja, ki ima tako v »Edinosti« najdaljšočasnejši list na slovenskem jugu. — Upamo, da »Edinost« spiše še nekaj člankov, vsaj I—XX. o shodu v Boljuncu. XXX. o »Slovenčevem« molčanju in približno ravnotoliko o povečani »Zarji«. Eno nas pri tem edinjaškem mazanju tolaži: da smo vsi kranjski Slovenci složni v sodbi o »Edinosti« in da vsi prav razumemo njeno neslanost.

+ **Shod v Spodnjem Logu na Kočevskem** se v nedeljo ni mogel izvršiti. Tako imenovana »Unterseite« je v obče zelo

»rdeča«. Krščanski socialisti so bolj redko sejani. Kraj je gospodarsko zelo zanemarjen. Da se pouči o ondodnih razmerah, je šel tja dolj poslanec Jaklič. To pa ni bilo prav mozelskemu Hanš Jonkeju, ki je hitro spravljal vse »rdeče« pokonci. V Spodnji Log so pridrl iz drugih občin in iz Kočevja. Glavno komando so imeli karnijolci in notarjevi pisarji. Ej, to so ljudje zabuhlih glav ovenčanih s »šmisi«! Zbirarišče so imeli v šoli. V svoji sredi so imeli orožnike. Ko so se dogovorili, so pa prišli v gostilno, kjer je bil shod naznanjen. Posestnik Eppich otvori shod, pa podeli besedo poslancu Jakliču. A ni govoril še pet minut, že so se začeli oglašati, ko je začel pripovedovati, zakaj je S. L. S. obstruila v dež. zboru, da je ta boj bil le boj za korist kmetskega stanu, se je pa začel vriš in vpitje, ker so se liberalci očitno bali, da bi njihovi »rdeči« kmetje ne izvedeli resnice. Začel se je prepir, nato pa pripelje »rdeči« župan orožnike, ki se pa niso obrnili proti razgrajčnem, svojim prijateljem, pač pa proti sklicateljem shoda in peščici krščansko-socialnih kmetov. Jasno je bilo, da se je moralo prenehati z zborovanjem, a tudi po § 2 ni bilo mogoče zborovati, ker se je žandarmerija (o čemur se bo pa govorilo na pristojnem mestu!) postavila popolnoma na stran rdečih. Kočevski vsenemci so kričali, da je ta shod samo nacionalna propaganda itd., kar pa ni res, ker se je šlo samo za gospodarske stvari. Seveda, ako pri tem pade kaka beseda, ki nacionalcem ni ljuba, je krivo to, ker so kmete vedno zanemarjali. Gotovo pa je, da se bodo tudi »rdeči« kmetje spametovali, pa bodo sprevideli, kdo jim more več koristiti, ali notarjevi pisarji in študentje, ali pa poslanci okraja.

+ **Volivno gibanje v Istri.** Iz občine Dekani se nam poroča: Znani Šiškovci je izjavil, da ne kandidira za deželni zbor. To pa je ravno tako čista resnica, kakor je bila takrat, ko je Šiškovci pred občinskimi volitvami v Dekanih izjavil v »Edinosti«, da ne misli kandidirati za občinski odbor. Par dni potem smo videli tekati njegove agente po vseh vaseh, njega samega pa prirejati volivne shode, in čez nekaj časa smo doživeli, da se je Šiškovci sam sebe volil za odbornika. Izvoljen seveda ni bil, kakor tudi nihče ne, ki se je podal pod njegove plašč. Sedaj so občinske volitve, ki pomenjajo za Šiškovci grozen poraz, potrjene, in on hiti izjavljati, da ne bo kandidiral za deželni zbor. Kljub temu pa tekajo zopet njegovi agenti po vseh vaseh, a znatno pa se je skrčilo število Šiškovih pristavev. Vemo namreč, da mu v celi župniji Sv. Antonski ni hotel nihče na led, nihče v Dekanih, v Rozarju in Podpeči. Tudi Zazidci so mu obrnili hrbet. Lovce Bizjak v Tinjanu je prepolnil tudi — Zajce. Zvesta sta mu ostala le še loški Bučar — ki že vé, zakaj — in pa italijanski »Winkeladvokat« v Kubeđu Skergat. Zvesta do smrti!

+ **Spremembe v tržaški škofiji.** Č. g. Anton Križman, dosedaj kaplan v Sežani, pride za kaplana k sv. Jakobu v Trst. Novomašnik Avgust Zlobec pride za kaplana v Sežano, novomašnik Vincenc Zigulič za kaplana v Kastav, novomašnik Julij Lažič za kaplana v Buzet.

— **Nov telovadni odsek na Goriškem.** V nedeljo popoldne se je ustanovil v Gorici telovadni odsek »Slov. kršč. socialne zveze«. Ob tej priliki so prišli na zborovanje bratje telovadci iz Mirna (40) in iz Podgore (20) pozdravit najmlajši goriški odsek. K goriškemu odseku je pristopilo že lepo število telovadcev. Predsednik mu je brat dr. Dermastia; načelnik pa brat Jožef Medvedšek. Odsek takoj naroči orodje iz Prage. Telovadcem najmlajšega goriškega odseka kličemo bratski »Nazdar«!

— **Za narodne noše.** Včeraj smo poročali, kako krasno so manifestirali Čehi na češkem katoliškem shodu za svoje na-

rodne noše. Štajerski državni poslanec vitez Pantz pa je sklical na svoj grad sestanek vplivnih mož, med katerimi sta bila tudi knez Konrad Hohenlohe in knjižničar samostana v Admontu P. Friderik. Namen sestanka je bil razgovor o ohranitvi narodnih noš in ljudskih narodnih običajev. Knez Hohenlohe je izjavil, da bodo potomci hvaležni vsem onim, ki bodo kaj storili za ohranitev lepe stare narodne noše proti neukusni moderni noši. Značaj ljudstva naj se kaže v vsaki malenkosti, tako se utrjuje tudi ljudska in narodna zavest. Sklenilo se je ustanoviti »Društvo za ohranitev štajerskih narodnih noš in ljudskih običajev«. Društvo bo pazilo tudi na to, da se pri zgradbah uporablja pravilni slog. Povod temu gibanju je bil cesarski jubilejni izprevod na Dunaju. Tudi Kranjska je pri cesarskem jubilejnim izprevodu pokazala bogato raznolikost svojih narodnih noš. Tudi pri nas ne prezremo nobene prilike, da povzdignemo zanimanje za ohranitev naših narodnih noš. Ena taka prilika je priredba »Ljubljane« dne 13. septembra v »Unionu«, ki bo dostojna, lepa manifestacija za prekrasne naše narodne noše. Kakor čujemo, bo »Kranjsko društvo za promet tujcev« povodoma dohoda slovenskih časnikaarjev v Ljubljano priredilo v »Mestnem domu« razstavo, na kateri bo pred drugim slovenske časnikaarje seznanilo z našimi narodnimi nošami. Društvo za promet tujcev izda tem povodom tudi knjižico slovenskih narodnih noš, katero pokloni slovenskim časnikaarjem. To gibanje za ohranitev narodnih noš in narodnih običajev bi moral vsak podpirati, komur je mar, da tudi v bodoče velja o našem narodu besede Gregorčičeve:

Tu narod biva še krepak,
Tu biva narod — poštenjak.
Ki svet ga še okužil ni,
Ki čas ga omehkužil ni.

— **Veselica v otoški jami.** Iz Postojne se nam poroča: Gasilno društvo v Velikem Otoku priredi v nedeljo, dne 6. septembra t. l. veselico pri otoški jami. Skrbjeno bo za izborni pljačo in mrzla jedila. Jama se otvori ob 3. uri popoldne. Vstopnina v jamo 50 vinarjev. Ker je jama oddaljena od Postojne le pol ure, se pričakuje obilne udeležbe, posebno, ker marsikomu krasote te jame še niso znane in se nudi sedaj lepa prilika za njen poset. V slučaju slabega vremena vrši se veselica dne 8. septembra t. l.

— **Kakšno bo vreme?** Kakoršno je bilo vreme v nedeljo in ponedeljek, četrti in peti dan po mlaju, tako bo cel mesec, torej ne bo deževalo. Pretekli mesec je luna prav prerokovala, če se spomnite.

— **Vinska kriza v Dalmaciji.** Občina Opuzen v Dalmaciji je poslala dalmatinskemu namestništvu in poljedelskemu ministrstvu brzojavko, v kateri pravi, kako jo skrbi, da nastopi vinska kriza, ter prosi na temelju soglasnega sklepa občinskega odbora, da vlada stori vse potrebne, nujne korake proti sleparski konkurenci s prodajo ponarejenega in umetnega vina, ker sicer mora vinogradništvo in dalmatinsko ljudstvo propasti.

— **Velika nesreča v Žuničih** se je pripetila dne 16. m. m. na brodu za prevoz ljudi in živine čez Kolpo. Okrog 11. ure je stopilo 8 oseb na brod, da bi se prepeljali na hrvaško stran. Ko pride brod do srede Kolpe, se utrga vrv, ki drži brod na vrvi prevoznici in cel brod z ljudmi vred odvrvi z največjo naglico proti slapu, koder je pretela smrt vsem, kar jih je bilo na brodu. Iz strahu pred smrtjo skoči 5 oseb z broda v vodo, toda samo štirje pridejo srečno na suho. 14letni deček se pa začne potapljati in nikdar več bi ne bil gledal svojih ljudi, če bi ga ne bili pogumni ljudje rešili. Srčnosti na brodu ostalih treh mož se je treba zahvaliti, da se ni brod in mlin pri slapu razbil. Nesreče je kriva uprava broda, ki se premalo briga za brod, ker to je pač le nemarnost, če se pusti rabiti na tako nevarnem mestu vrv tako dolgo, da se pretrga vsled obrabljenosti. Nemarnost, ali pa umazana skopost, kateri je več za košček vrvi, kot za varnost cele vrste življenj.

— **Poročila** se je v Gorici gdč. Josipina Fajt, hčerka pekovskega mojstra z g. Karolom Milokom, c. kr. orožniškim postaje vodjo v Červinjanu.

— **Potovanje francoskih časnikaarjev v Avstrijo** se vrši od dne 6. do 19. septembra. Potovanje prireja železniško ministrstvo v zvezi z društvi za promet tujcev. Francoski časnikaarji obiščejo tudi Beljak, odkoder se po novi alpski železnici odpeljejo v Gorico in Trst.

— **Šolnino bodo odpravili** na ljudskih in meščanskih šolah na Moravskem. Mesto nje uvedejo 12% občinsko naklado.

— **Kaj je trnek?** Na to vprašanje je dal neki Anglež strastnemu ribiču tale odgovor: »Trnek je dolga šiba, na kateri je na enem kraju privezan črv, na drugem pa osel, ki ne ve, kako bi s časom gospodaril. V

— **Za in proti iredenti v Furlaniji.** V Furlaniji sta bili v nedeljo dve veliki laški veselici. V Červinjanu ob meji so imeli veselico v korist »Lege«. Vse, kar leze in

gre po ultralaško, je drlo v Červinjan: iz Gorice, iz Trsta itd., tako da je bila udeležba ogromna. V Červinjanu tudi ni manjkalo navdušenih velelaških govorov, še toliko bolj, ker je bilo navzočih tudi precej gostov iz kraljestva. Govoril je tudi goriški župan Bombig, ki je povdarjal, kako je potreba boriti se za »l'italianità« dežele. Istočasno pa je bila tudi velika katoliška veselica v Perteole. Blagoslovili so zastavo tamkajšnje denarne zadruge, tombolo so igrali, godba je svirala, poslanca Bugatto in Faidutti sta govorila navdušene govore, spominjali se papeževega in cesarjevega jubileja. Ogromna množica je pela avstrijsko himno, dočim so se v istem času v Červinjanu potapljali v ultralaških frazah.

— **Otrok razmesarjen od koles voza in takoj umrl.** Včeraj zvečer pripetila se je v Trstu grozna nezgoda. Nekoliko otrok okolo desetih let, ki so se igrali v javnem vrtu, je naenkrat pridirjalo po postranskem izhodu javnega vrta na ulico Giulia in splezalo gori na prazen dvonaprežni voz, ki je ravno dirjal mimo. Čim se je kočijaž obrnil, so otroci skočili doli in zbežali proč. Enemu od njih pa se je pri skoku obleka zapela na vozu, zdrknil je pod voz in zadnja kolesa so mu šla preko trupla in glave. Nekatere ženske so pobrale ubogo telesce in ga z vso skrbnostjo položile v neko kočijo, ki je odhijala v bolnišnico. Ali še pred prihodom je nesrečni fantek izdihnil. Ime mu je Rud. Pajk, star osem let in pol. Njegov oče Ignacij je redar. Obup starišev je nepopisen. Truplo so na njihovo željo prenesli na dom.

— **Barabstvo.** Ko so v nedeljo popoldne korakali naši telovadci skozi Kranj, jih je nahrulila v grmovju nad Majdičevim mlinom skrita banda s »pereat čuki« in žvižganjem. Med izkrokani glasovi se je dobro razločil glas ženske. Ob enem je priletelo par kamnov iz grmovja. Eden od teh je zadel telovadca Hafnerja iz Škofje Loke na ramo. Prišli smo torej že tako daleč, da si človek ne bo več upal svest življenja skozi »napredno« mesto.

— **Iz Železnikov**, dne 31. avgusta. Sinoči, Angeljsko nedeljo, je priredilo tukajšnje slov. katol. izobraževalno in podporno društvo svojo prvo predstavo: »Za pravdo in srce«. Kakor znano, je ta zgodovinska žaloigra obširna in ne lahka, torej za priproute diletantne težko za izvajati. Vendar pa se mora hvalno priznati, da se je predstava prav povoljno izvedla in izvršila. Med točkami so iz priznatosi udarjali tamburaši iz sosednjih sel, tudi prav dobro in hvale vredno, in vse priznanje gre ondotnemu č. g. kaplanu Jan. Kepec-u za trud, ker je mladeniče svoje fare v tej lepi vednosti tako dobro izvežbal. Naše slov. katol. izobraževalno društvo pa naj nas odslej večkrat zveseli s kako primerno predstavo. Tudi naša Marijina družba ima za take igre mnogo spretnih moči, kar je to leto že sijajno dokazala s predstavo »Lurška pastirica«, katera se je morala ponavljati, ker prvokrat ni zamogla postreči vsem, ki bi se radi udeležili igre.

— **Občina Radeče pri Zidanem mostu** sklenila je povodom proslavitve jubileja Njegovega Veličanstva cesarja v seji z dne 16. avgusta na predlog gosp. dr. A. Homana pristopiti kot ustanovni član »deželnemu pomožnemu društvu za bolne na pljučih«. Ustanovnina v znesku 500 kron odplačala se bode z letom 1909 počeni v petih letnih obrokih. Občina je s tem na najdostojnejši način proslavila jubilej našega vladarja, ki je sam izreklet željo, da naj bi se pri tej priliki podpirala občekristna dobrodelna podjetja. Skoraj je ni institucije, ki bi bolj zaslužila simpatije in podpore od strani občin, kakor »deželno pomožno društvo za bolne na pljučih«. Saj to odvrta sovražnika, ki ne zadržuje našemu narodu le hude rane na zdravju, ki mu marveč tudi na narodno-gospodarskem polju prouzroča veliko škodo. Naj bi še marsikatera občina sledila temu zgledu!

— **Pri delu zalotil** je prodajalec drv Andre Šijak v Zagrebu znano tatiko Ciliko Malec. Že delj časa mu je iz dnevne blagajne, ki jo je imel v neki omari svojega stanovanja, zmanjkavalo manjših vsot. Dne 31. avgusta se skrije pod posteljo, in ni mu bilo treba dolgo čakati, kar se prikaže Malec v sobi, gre naravnost proti omari, jo odpre in vzame nekaj denarja. V tem hipu skoči Šijak iz svojega skrivališča, zgrabi tatiko in jo izroči prvemu redarju.

— **Hranilnično knjižico za 3600 K** je ukradlo neko 24 let staro dekle postrežnici Franjici Trogar v Zagrebu. Trogar je sprejela dekle k sebi na stanovanje in šla potem za svojimi opravki. Ko se je vrnila, ni bilo gostinje nikjer, z njo pa je izginila tudi vložna knjižnica prve hrvatske hranilnice in za 50 kron obleke.

— **Deklica zgorela.** Na polju pri Brinju na Hrvaškem so te dni otroci pasli ovce. Ker je bil dež so si zakurili. Pri tem so se 11 let stari hčerki Šime Vraniča zažgala krilca

ušla, gresta odtod v svet . . . hm . . . No, le počakaj, Šakonka, plačala boš za svojega brata. Kako sta poparjena, slaba vest jima gleda iz oči — pa brat — hm, hm — ho, ho — —«

Tako govoreč sam s seboj je Luka izpregel. V kamoru je slonela mlada žena vsa pobita na postelji, lomila roke. Njen spremljevalec je stal pri oknu, gledal obupno v mlado jutro, v dan, ki jima prinese Bog ve kaj . . .

»Moj Bog! Moj Bog! France, kaj bo?« stoče Šakonka in vije roke. »Kako se rešiva kovčega, kako, kaj bo z nama? Če prideva srečno domov, bo vprašal vsak po gospodarju. Rekla sem, da se je odpeljal, da se odpelje nocoj z menoj v Zagreb. In če tudi rečem, da se je ustavil, šel v Sisek in še kam dlje — enkrat ga bo le iskala gosposka . . . Oh, nesrečen dan, nesrečno najino znanje, kam si me zapeljalo!«

»Nesrečen dan, pa tudi za mene, Šakonka. Da sem vedel, kaj pride iz tega! Marsikje se vidita gospodinja in hlapec

malo rada. Pa hlapec gre v drugo službo, včasih se še najdeti na kakem sejmu. A pri nas! O ti kazen! Vse življenje bi dal, da se ni zgodilo to. Nisem mislil, hotel . . . Prišlo je hipno . . . Bil sem pijan. Kedaj pa smo Bizeljanci prav trezni! In jaz — zadnje dni sem pil in pil, da si zadušim vest. Pa pride tudi on, pijan, jezen . . . Vsega si ti kriva, s svojim licem in preveliko prijaznostjo . . . Jaz nisem kriv, pri moji grešni duši, da nisem.«

»Seveda,« je rabila Šakonka s pikrim nasmehom dovtip, navaden okrog Bizelja, kedar se kdo izgovarja, »srg je kriv, ne ti. Kaj si pa jel hoditi za menoj, se mi laškati?«

»Kaj si me pa vabila, prokleta, nikdar sita baba! Oh, pogubljen sem tu in tam, navezan na to siroto, ki se drži kot ne bi znala skaltiti vode, pa je rezala lastnega moža! Oh, prokleta — kam zdaj? Torej — kam?«

»Kam? Trupla se moreva iznebiti. Da ga nisva vrgla pri Zaprešiču v Savo . . .«

(Dalje prih.)

in v hipu je bila vsa v plamenu. Pritekel je neki kmet, ki je delal na bližnji njivi, toda bilo je prepozno. Deklica je še tisti dan umrla vsled opeklin.

— **Nova kmečka posojilnica** se je ustanovila v liderskem pri Kobaridu. Predaval je na ustanovnem shodu S. Premrov, vodja „Goriške zveze“.

— **Za stavkujoče v Medvodah in Vevčah** je poslal dr. Ivan Šušteršič 200 K.

— **Vožnja po naših železnicah.** Pa smo res potrpežljivi mi Slovenci. Zadovoljni smo tudi z vozovi, ki jih drugod vržejo med rejino; pri nas pa jih malo pobarvajo — in dobri so osobito za kamniško, ali pa tržiško progo. No, navsezadnje, da bi bilo vsaj takih vselej na razpolago. Zadnje nedeljo zvečer je bil tak naval občinstva na gorenjski progi, da si izprevodnik ni znal drugače pomagati, nego z izgovorom: „Dojdite v katerikoli voz, — vse je polno!“ Uprava bi morala vendar vedeti, da se ob takih dneh nabere polno občinstva, ki pošteno plača, pa se hoče komodno voziti. V Kranju se je pomnožil promet, odkar se izprehaja vlak gori in doli do Tržiča s svojimi starikavimi zaprašenimi vozovi. Ko pride tržiški vlak v Kranj, hočejo potniki vozne listke za vlak, ki odhaja nato proti Ljubljani. En sam uradnik, zlasti če je počasen, ne more ustreči pravočasno. Ali naj potniki čakajo, da jim vlak odbrenči, ali naj gredo brez listkov v kupeje, da bodo morali plačati kazen? Nikomur zopet ni všeč, da bi imel vlak radi omenjene pomankljivosti znatno zamudo.

Nedeljski potnik.

— **Pogoji za sprejem v deško meščansko šolo v Krškem in z njo združeni enoletni tečaj:** V prvi razred se sprejemajo tisti učenci, ki dokažejo s šolskim naznanilom, da so z zadostnim uspehom hodili v peti letnik katerekoli javne ljudske šole ali zasebne ljudske šole s pravico javnosti. Učenci, ki se ne morejo izkazati s takim šolskim naznanilom, ki so pa dopolnili 11. leto starosti ali ga dopolnijo najkasneje v šestih mesecih po koncu prejšnjega šolskega leta, morajo za sprejem v prvi razred na tej šoti opraviti sprejemno preskušnjo. Za sprejem v kak višji razred je potrebna primerna starost in dokaz zadostne predizobrazbe. To je dokazati s spričevalom kake javne meščanske šole ali zasebne meščanske šole s pravico javnosti ali s sprejemno preskušnjo, opravljeno na tej šoli. V enoletni učni tečaj se sprejemajo učenci, ki so odrasli šolski obveznosti, ki se izkažejo z odpustnico meščanske šole in dokažejo v jezikovnem pouku toliko predizobrazbo, kolikor se zahteva za slovenski, nemški in francoski jezik na meščanski šoli v Krškem.

Pevski zbor „Rokodelskega bralnega društva“ v Tolminu uprizori dne 6. in 8. septembra t. l. „Divjega lovca“. Vračajoči se iz Vrsta od Gregorčičeve slovnosti, posetite nas! Na svidenje!

Odbor.

— **Električna razsvetljava v Tržiču na Primorskem** je pod vsako kritiko slaba. Obločnice žalostno svetlikajo in utrinjajo, mnogo žarnic pa sploh ne funkcionira. Petrolejke so bile boljše!

— **Petrolej** se je zopet podražil.

— **Požar na Brionih.** Na Kuppelwieserjevem posestvu na Brionih je bil prošlo soboto velikanski požar, ki je uničil med drugim 1300 kvintakov sena. Škoda znaša 80.000 kron, ki pa je pokrita zavarovanjem. Gasili so Kuppelwieserjevi uslužbenci, posadke bližnjih trdnjav in mornarica.

— **Izginil je iz Zagreba** 14 let stari pekovski vajenec Mijo Bačun.

— **Skladišče petroleja v Zagrebu.** Reška čistilnica petroleja vzame od zagrebske mestne občine v najem zemljišče blizu državnega kolodvora ter zgradi tam skladišče za petrolej.

— **„Narodni Prijatelj“**, srbsko-radikalni tednik v Osijeku, preneha izhajati, baje samo začasno.

— **Srbski listi v banovini prepovedani.** Hrvatska vlada je prepovedala razširjanje sledečih belgrajskih srbskih listov: „Politika“, „Štampa“, „Pravda“ in „Trgovinski Glasnik“.

Znanost in umetnost.

* **Dr. Tominškova Grška slovnica** (cena 3 K) in dr. Svetinov Verouk za V. gimn. razred (cena 2 K 80 vin.), je ravnokar odobrilo visoko k. kr. ministrstvo za bogocastje in pouk. Obe knjigi je založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani. — Aprobacije »Grške vadnice« se pričakuje v par dneh ozir. vsaj do pričetka šole.

* **Dragotin Kette: Poezije. Ljudska izdaja.** V založbi L. Schwentnerja je ravnokar izšla ljudska izdaja Kettejevih poezij. Cena broširani knjigi 1 K 80 hin., elegantno vezani knjigi 2 K 50 vin., po pošti 20 vin. več.

* **Kazaki.** Kavkaška povest. Spisal grof Lev. N. Tolstoj, prevel iz nemščine

Josip Knaflič. Naslovno sliko narisal Hugo V. Gerbič. Cena 1 K 60 vin., po pošti 10 vin. več. Tiskala in založila tiskarna »Edinosti«.

* **Hrošči in žuželke v podobah.** 137 barvanih podob s slovenskimi, nemškimi in latinskimi imeni. Izdal in založil Lav. Schwentner v Ljubljani. Cena 80 vin., po pošti 90 vin. — **Vse te knjige se dobe v »Katoliški Bukvarni«** v Ljubljani.

Štajerske novice.

š **Javni shod S. K. Z. v Kapelah** na Sotli pod milim nebom pri gostilni gosp. Zorčiča se je vršil v nedeljo 30. avgusta t. l. Poročal je drž. poslanec dr. Benkovič pred 300 volilci. Shod se je vršil povsem dostojno in nemoteno; lanski volilni shod S. K. Z. so hujskati razbili.

š **Občni zbor pol. društva „Save“** in javen shod na Vidmu se vrši v nedeljo 6. t. m. pop. ob pol 4. uri v gostilni g. Podjedove. Poročal bo drž. posl. dr. Benkovič.

š **Velik javni shod S. K. Z. na Planini** pri Sevnici za župnije Planina, Dobje, Št. Vid pri Planini, Zabukovje in Jurklošter se vrši na Mali Šmaren 8. t. m. pop. ob pol 3. uri v gostilni g. Pintarja, event. pod milim nebom. Shod obeta biti velikanski, sodeč po zanimanju v ljudstvu. Poročal bo drž. poslanec dr. Ivan Benkovič.

š **Zopet obsojeni rudečkarji na Zidanem Mostu.** Dne 31. avgusta t. l. se je končala sodna razprava radi socijaldemokratskih izgredev na Zidanem Mostu dne 31. maja t. l. proti drž. poslancu dr. Benkoviču. Obsojeni so bili glavni kričači železničarji Pečnik, Štigl, Lokar in neka ženska na občutno globe. To je že 3. obsodba radi izgredev dne 31. maja; povzročitelj Miha Čobal iz Zagorja, je bil — kot znano — obsojen enkrat na 8 dni, drugič na 24 ur zapore

š **Vzdihovanje Nemcev.** „Marburger Zeitung“ zopet toči bridke solze, ker je v Ribnici slovenski kapital kupil ondotno tovarno stekla za 600.000 kron ter je sedaj odpuščenih nekaj nemških uradnikov, predvsem nemški ravnatelj, ki se je predrzno širokoustil, da je škoda, da je podjetje prišlo v slovenske roke.

š **Župnijski izpit v Mariboru** delajo te dni čč. gg. Čemažar, Gričnik, Lovrec, Zorko.

š **V glavo je zabodel** v Velenju rudar Napotnik rudarja Kovača. Kovač se je zgrudil in bil takoj mrtev.

š **Telefonska zveza Celje-Žalec** je bila danes otvorjena.

š **Program za izlet trsničarskih zadrug** v državni hibridni poskuševalni vinograd v Šmarju pri Jelšah, dne 6. septembra leta 1908. A. Vožnja v Šmarje. 1. Bolfančani se odpeljejo z vlakom ob 6. uri 37 min. v jutro na Pragarsko. 2. Ljutomerčani peljejo se z vozovi v Ormož (ker preko Spielfel-da nimajo ugodne zveze) in odtod z vlakom ob 6. uri 51 m. v jutro na Pragarsko. 3. Lovrenčani se odpeljejo z vlakom ob 7. uri 32 min. v jutro iz Ptuja na Pragarsko, kjer se snidejo z Ljutomerčani in Bolfenčani. Dohod na Pragarsko ob 7. uri 58 min. v jutro, odvoz s Pragarskega ob 8. uri 57 min. v jutro, dohod na Grobelno ob 9. uri 50 min. predpoldne. 4. Ob 10. uri predpoldne odhod peš iz Grobelnega v Šmarje (9 km = 1 in četrt ure). 5. Žetaljčani se pripeljejo z vozovi. 6. Stanek v Šmarji v Habjanovi gostilni. Ob pol 12. uri dopoldne odhod v državni hibridni vinograd. 8. Konec ogledovanja hibrid in sosednih vinogradov ob pol 2. ure popoldne. 9. Ob 2. uri pop. obed v Habjanovi gostilni v Šmarju. — B. Odhod iz Šmarja. 1. Ljutomerčani, Bolfenčani in Lovrenčani odkorakajo ob pol 4. uri iz Šmarja na Grobelno; odtod se odpeljejo z vlakom ob 5. uri 57 min. zvečer na Pragarsko. Lovrenčani dospejo zvečer ob 8. uri 55 min. na Ptuj, Ljutomerčani ob 9. uri 29 min. v Ormož, Bolfenčani ob 9. uri 42 min. v Središče. 2. Žetaljčani se odpeljejo z vozovi. — Morebitno podaljšanje izleta v sosedne kraje šmarskega, rogaškega, celjskega, slovenjebistriškega, brežkega aki katerega drugega okraja se določi na potu v Šmarje.

š **Žalosten pojav.** Občina Remšnik pri Mariboru je prosila za nemškega nadučitelja in za uvedbo nemškega učnega jezika v drugem razredu ljudske šole.

Koroške novice.

k **Po nepredvidnosti** ustrelil je 30. p. m. v Steinfeldu na Zgornjem Koroškem mladoletni Matija Reiter 78 let starega siromaka Šimna Vulza, ko je pred hišo sedel. Zadet je bil v sence.

k **Podraženo mleko.** Od 1. septembra začenši so vsi mlekarji iz Celovca in okolice podražili mleko, tako da stane zdaj liter 24, pri nekaterih tudi 28 vinarjev. Cena mleku je poskočila torej za 4 vinarje.

Ljubljanske novice.

lj. **Pevci!** Pridite danes vsi k skušnji „Ljubljane,“!

lj **Kot ravnatelj „Gospodarske Zveze“** v Ljubljani nastopil je svojo službo dne 1. t. m. g. Silvester Škerbinec, izvrsten veščak v trg. strokah.

lj **Slavnost pri sv. Jakobu na Mali Šmaren.** Ob svojem prvem prihodu iz daljne Amerike opravi tukajšnji rojak preč. g. župnik Alojzij Blaznik v svoji domači cerkvi na praznik Marijinega rojstva ob 9 prvo slovesno sv. mašo. Pred sv. mašo bode imel slavljenec sam nagovor.

lj **Rekvijem** za pokojnim nadporočnikom Bernatovičem se bode bral jutri ob 10. uri dopoldne v stolnici.

lj **V Opatiji ponesrečeni poročnik Pavel Bernatovič** je bil izredno nadarjen častnik. Govoril je 14 jezikov. Vojno ministrstvo mu je dalo dopust, da se posveti nadaljnemu učenju jezikov. Bil je tudi slikar in je že svoje slike z velikim uspehom razstavil.

lj **Povodom slovenskega časnikarskega shoda** razpošilja ljubljanski župan ta-le poziv: Dne 7., 8. in 9. t. m. bivali bodo v našem mestu ljubi gostje. Snidejo se namreč z vseh strani obširnega slovenskega sveta zastopniki slovenskega tiska, da se povetujejo o svoji strokovni in stanovski organizaciji. Someščani! Pokažimo jim, kako nas veseli njihov obisk, pokažimo jim in povejo naj to, ko se vrnejo k važnemu svojemu vsakdanjemu opravilu v sto in stotisoč vesteh, da so se čutili med nami. kakor doma. V čast gostom, ki gotovo postanejo znameniti oznanjevalci lepote naše domovine, razobesiti sem naročil na vseh mestnih poslopijih zastave. Someščani! Tudi od Vas pričakujem, da na isti način izrazite radost zaradi njihovega prihoda.

lj **»Žabji lov«** slovenskega pevskega društva »Slovan« se je, kakor smo že omenili, kaj slabo obnesel pretečeno nedeljo v Steinerjevi gostilni na Opekarski cesti. Udeležba je bila pičla. Občinstvo se pač ne more ogrevati za društvo, v katerem so odločujoči večinoma sami vajenci in nekaj napol dorastlih deklic. Predno je bil program končan, moral je nek tenorist domov, kar se tudi spodobi za učenca, nekdo drugi se je pa tako napil, da ni vedel, kje je. Tako je bil »Slovan« brez tenorista. Vsak hoče imeti svoje, tako tudi gostilničar Steiner. Namesto da bi mu poravnali obilico dolga, so mu nekateri grozili, da pobijejo okna. Da se ta grožnja ni izpolnila, je preprečila policija s komisarjem na čelu.

lj **Tujci v Ljubljani meseca avgusta.** Meseca avgusta 1908 je prišlo v Ljubljano 5748 tujcev — 1120 več nego prejšnji mesec in 552 več nego meseca avgusta lanskega leta. Nastanilo pa se je v hotelu »Union« 1231, »Slon« 1126, »Lloyd« 510, »Malič« 499, »Avstrijski cesar« 334, »Ilirija« 325, »Južni kolodvor« 268, »Bavarski dvor« 260, »Štrukelj« 200 in v ostalih gostilnah in prenočiščih 995 tujcev. — Živahen napredek se opaža pri vseh, najbolj seveda pri »Uiononu«, kar dokazuje, da se tujski promet v naši Ljubljani čudovito razvija.

lj **Mestna posredovalnica za delo in službe** bode jutri zaradi snaženja prostorov za stranke zaprta.

lj **Nasilnež.** Včeraj popoldne je 23letni delavec Anton Ocepek iz Blagovice v Metzovem izkuhu na sv. Petra cesti št. 38 igral z Leopoldom Šulerjem na karte. Pri igri so se z izkuharjem sporekli. Ko je hotel Meze Ocepka postaviti pod kap, ga je ta sunil z bodalom, ki ga je imel v palici, v stegno, ter ga znatno poškodoval; bodalce je pa dal potem Šulerju. Ko je prišla na pomoč poklicana policija, sta bila Ocepek, kakor tudi Šuler že na cesti. Aretaciji se je posebno ustavljal Ocepek, in sicer tako, da so ga trije stražniki s pomočjo rezervnika Adolfa Mencina, po poklicu natakarka, komaj preobladali. Bil je tako divji, da so mu morali poleg rok zvezati tudi noge, in ker ga ni bilo mogoče spraviti naprej, so ga naložili na nek mimo došli gramozni voz in divjaka tako spravili v zapor. Občinstva se je nabralo veliko in vse je obsojalo podivjanega Ocepka. Pri aretaciji in vklepanju je Ocepek stražnika sunil v noge in ga poškodoval. Oba so izročili deželnemu sodišču v preiskovalni zapor. Ocepka preganja tudi okrajno sodišče v policijski tiralici, ker ima nastopiti neko kazen.

lj. **Zlato uro z verižico** s črkami I. Z. je izgubila v nedeljo neka gospodična. Kdor jo je našel, naj jo odda našemu uredništvu.

Razne stvari.

Tudi **zrakoplovec Wright ponesrečil.** Iz Pariza poročajo, da je aeroplan Wrightov pri zletu predvčerajšnjim ponesrečil. Aeroplan je priletel na zemljo z visokine

20 metrov. Wright se je samo zelo prestrašil, zgodilo se mu pa ni nič. Aeroplan je tako razbit, da ga bo Wright težko popravil.

Kanal le Manche namerava preleteti knez Balotov s svojim aeroplanom, ki vozi z naglico 80 do 85 km.

Švicarski zrakoplov, ki se vodi. Svica dobi nov zrakoplov, ki se vodi. Gradi ga popolnoma tajno inženir Liwentaal ob Ženevskem jezeru, ki je dolgo časa sodeloval z Zeppelinom. Zrakoplov se bo zval »Geneve« in se bo vzdržal 72 ur v zraku. Stal bo le 200.000 frankov. Oborožen bo z mitraljezi in bo imel metalca svetlobe.

Komtesa poročila kmeta. V Budimpešti se je včeraj poročila komtesa Henrieta Pongracz s kmetom Janom Ondrasikom. Oče komtesin je temu zakonu dolgo časa nasprotoval, nedavno je pa umrl. Komtesa je jako bogata.

Anarhisti umorili anarhista v ječi. Iz Kalkute poročajo: Anarhista Lorenta Gossheima, ki je v nekem bombnem procesu izdal svoje tovariše, sta dva njegova sozaprtja tovariša v preiskovalnem zaporu umorila.

Telefonska in brzojavna poročila.

CESARJEVO ZDRAVJE.

Ischl, 2. septembra. Cesarjevo zdravje je povoljno. Včeraj je šel cesar dvakrat na izprehod kljub slabemu vremenu. Jutri pričakuje cesar prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki bo došel semkaj.

VELESKRBSKI HUJSKAČI.

Budimpešta, 2. septembra. V Belgradu je izšla knjižura, ki je polna prostaških napadov na Avstrijo ter na nekvalifikovan način blati osebo cesarjevo. »Bosanski bratje« se pozivljajo, naj se kakor Buri vzdignejo proti tlačiteljem Habsburžanom. Knjižica je v mnogih tisočih izvodih razširjena po Bosni.

ANARHIJA V ROVINJU.

Trst, 2. septembra. Semkaj je došla deputacija Rovinjec, na čelu ji državni poslanec Spadaro in kanonik Rocco, da protestira proti anarhističnemu terorju laških liberalcev, ki po mestu še vedno streljajo in mečejo bombe ter napadajo krščansko misleče ljudi. Liberalni briganti napadajo tudi Slovence. Veliko ljudi, zlasti iz Vodnjana, so ranili. Red vzdržuje 45 orožnikov ter dve stotnji trdnjavskotopniškega polka iz forta Barbarigo. Kmetje iz okoliša so zelo razburjeni in pretijo udreti v mesto. Deputacija je zahtevala od cesarskega namestnika, da vpostavi red in preskrbi za varnost.

SVEN HEDIN ŽIV.

Stockholm, 2. septembra. Stariši Sven Hedina, slavnega preiskovalca Tibeta, so dobili od indijskega podkralja brzojavko, ki naznanja, da je Sven Hedin na svojem uspešnem potovanju živ in zdrav in da pride začetkom septembra v Simlo.

MATI VSELD SINOVE SMRTI ZBLAZNELA.

Prosek, 2. septembra. Utonil je na Proseku pri Trstu dveletni sinček Jožefa Lukša, uslužbenca v miramarskem gradu. Mati, ki je v blagoslovljenem stanju, je vsled tega znorela.

ANARHIJA V RUSIJI.

Peterburg, 2. septembra. Predsednik dume Homjakov je izjavil, da se bo morala duma v jesenskem zasedanju lotiti resnih in korenitih reform in ne sme odlasati, ker je brezpravno stanje v provinciji strašno.

Odesa, 2. septembra. Tu je pet roparjev napadlo zborovanje trgovcev in od njih zahtevalo denarja. Roparji so vrgli eno bombo, vsled česar je bil neki trgovec smrtonevarno ranjen. Dva roparja je policija ustrelila, tri zaprla.

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 2. septembra

Pšenica za oktober	11:24
Pšenica za april	11:52
Rž za okt.	9:30
Oves za okt.	8:03
Koruza za maj l. 1909	7:27

Efektiv: 5 višje.

Meteorološko poročilo.

Višina n. morjem 306,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

Dni	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
1	9. zveč.	731,4	16,3	sl. sever.	jasno	
2	7. zjut.	30,1	13,9	sr. svzh.	oblačno	0,0
	2. pop.	32,1	12,2	sl. zah.		

Srednja včerajšnja temp. 13,3°, jut. 11,3°, 16,3°

BILINSKA

KISLA VODA

Izborna dietična namizna pijača.
O dobroti Bilinske vode naj se vpraša domači zdravnik.
Dobi se pri Mihael Kastnerju v Ljubljani.

1646 40-6

1-1 Zahvala. 2157

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanecem, ki so nam povodom smrti našega iskreno ljubljene, nepozabnega soproga, oziroma očeta, starega očeta, brata, strica, tasta in svaka, gospoda

Karola Hinterlechnerja

bivšega čevljarkega mojstra, meščana in tako dalje

tako pristrčno izražali sožalje in izkazali dragemu pokojniku zadnjo čast se iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo prečastiti duhovščini za večkratni tolažilni obisk, slavnemu društvu rokodelskih pomočnikov za ganljive žalostinke in častno spremstvo z zastavo, obrtno-pomožnemu društvu, čevljarški zadrugi, gasilnemu društvu, kakor tudi vsem drugim prijateljem in znanecem.

Iskrena hvala tudi za darovane krasne vence in sploh vsem, ki so nepozabnega rajnika spremili na njegovi zadnji poti.

V Ljubljani, 2. septembra 1908.

Zalujoča rodbina.

Južnonemška predilnica išče več

raztezalk

(Streckerinnen) dalje delavk na predpreditilni stroji (Flyerinnen) kakor tudi za predilni stroj na obroček (Trostlerinnen) proti visoki plači. Ravnotako dobe **moški člani** družine delo. Potni stroški se plačajo predupredoma. Ponudbe pod **S. L. 4532** na **RUDOLF MOSSE, Augsburg.** 2148 3-1

Glavna zaloga:
Ilekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. ::

Specialiteta za kadičce.
Primarius
dr. V. GREGORIČ
Ljubljana
kronska
ustna
voda
EUODIN
(Zakonito zavarovan.)
Specialiteta za kadičce.
10 do 15 kapljic v kozarec vode.
Cena 2 kroni.

Glavna zaloga:
Ilekarna Ub. pl. Trnkóczy
:: Ljubljana. :: 1898 22

Tri vinske kleti

se prodajo, ozir. dajo v najem.
Pripravne so za skladišča ali za mesarijo.
Proda se tudi hiša v kateri je gostilna.
Naslov pove uprav. „Slovenca“. 2155 3-1

Dr. Ivan Oražen

zopet ordinira.

2159 2-1

AVIZO.

Vojna uprava kupi po trgovskih običajih za

Gradec: 1900 q sena, 1500 q steljne slame, 100 q slame za rezanico in 300 q posteljne slame;
Maribor: 1300 q sena in 850 q steljne slame;
Celovec: 1100 q sena, 700 q steljne slame in 200 q posteljne slame;
Beljak: 1400 q sena, 800 q steljne slame in 200 q posteljne slame;
Ljubljano: 950 q sena, 550 q steljne slame in 200 q posteljne slame;
Gorico: 2500 q sena, 1400 q steljne slame, 400 q posteljne slame in 450 q premoga;
Pulj: 300 q sena, 150 q steljne slame, 600 q posteljne slame, 500 m³ trdih drv in en tisoč štirsto q premoga.

Zadavne zagotovitvene obravnave bodo pri pristojnih vojaških oskrbovalnih skladiščih, in sicer: v Gradcu in Mariboru 5. septembra, v Celovcu 12. septembra, v Beljaku 4. septembra, v Ljubljani 11. septembra, v Gorici 10. septembra in v Pulju 7. septembra t. l.

Kolkovane prodajne ponudbe morajo najkasneje do 9. dopoldne dospeti pri označenih obravnavališčih, kjer se tudi lahko povzamejo natančnejši pogoji iz tamkaj v vpogled razgrnjenih popolnih nakupnih aviz in uzančnih zvezkov.

V Gradcu, 2. septembra.

2154 1-1

Od c. kr. intendance 3. voja.

Izšla je naša

„Družinska Pratika“

: za leto 1909 :

s sliko sv. Družine.

2132 3-1

Posamezni izvod 24 vin., po pošti 10 vin. več.

Na debelo je na prodaj v Ljubljani: **Katol. bukvarna, prodajalna „Katol. tisk. društva“, Ant. Krisper, Vaso Petričič, J. Korenčan preje Auer, Iv. Kordik; v Trstu: prodajalna „Katoliškega tiskovnega društva“. ::**

Somišljeniki! Segajte le po edini naši „Družin. Pratici“

Spominjajte se »Slovenske krščansko-socialne zveze« ob vsaki priliki!

: Zobozdravniški atelje :

dr. Edv. Globočnik

2158 v Kranju 8-1

je od 15. sept. naprej slav. občinstvu vsak dan na razpolago.

SODI :

še dobro ohranjeni, stari in novi so na prodaj pri **I. Buggenigu**, sodarskem mojstru, Cesta na Rudolfovo železnico št. 5.

Mesečna soba

lepo mebljena, na Miklošičevi cesti št. 10, nasproti hotela „Union“, se s 15. septembrom t. l. od. a. Istotam se sprejme tudi **šolska deklica** iz boljše hiše na hrano in stanovanje. Več se polze v trgovini „pri nizki ceni“ „ŽARGI“, sv. Petra cesta št. 2. 2156 1 1

POZOR!

Prva jugoslovanska izdelovalnica špižitnih drož, prodaja in razpošilja izdelke po sledečih cenah: 1 kg 88 vinarjev, 1 K in 1 K 20 vin. Jamčim, da se drože ohranijo osem dni. — Točna postrežba.

Izdelovalec **I. KADUNC, Ljubljana.**

2094

Cojzova cesta št. 9.

3-1

Podpirajte domačo trvdko!

Za jesensko sezono priporoča

velika konfekcija

A. KUNC, Ljubljana

bogato izber krasno izdelanih **oblek, površnikov** in raznih **oblačil** za **gospode** in **dečke**.

Lastni izdelki iz pristno angleškega blaga.

Velika zaloga tu- in inozemskega blaga za naročila po meri.

Strokovnjaška postrežba, cene stalne in izredno nizke!

595 53

Novost v Ljubljani!

Vsled mnogostransko izraženih želja nabavili so se aparati z zračnim pritiskom in se je začelo s 1. septembrom t. l. **svetovnoznano od vseh zdravniških kapacitet za želodčne bolezni ordinirano** 2150 4-1

plzensko „prazdroj (zimsko) pivo“

iz meščanske pivovarne, napolnjevati v

steklenice.

Steklenice (10/10 in 5/10 lit. — ne 4/10, kakor so običajne v Ljubljani) dobivajo se po **30 vinarjev** v

restavraciji „pri Roži“ - v Židovskih ulicah v Ljubljani. -

Steklenice dostavljale se bodo v za ta namen nabavljenem vozu dvakrat na dan v hiše, ako se jih najmanj 10 naroči.

Naročila sprejemajo se v točilnici, kjer naj blagovoli naročnik svoj naslov v zato pripravljeno knjigo zabilježiti, ali pa potom dopisnice naslovljene na **restavracijo „pri Roži“ v Ljubljani.**

Na deželo pošiljajo se zaboji po 25 ali 50 steklenic. Ako se shrani pivo v kleti s temperaturo okoli 8—10° R, garantuje se, da bo isto ostalo 14 dni čisto in se bo dobro penilo.

Gg. gostilničarjem, kavarnarjem, trgovcem z jestvinami itd. dovoli se primeren popust.

Podružnica
v Spljetu.

Delniška glavnica 1
11 K 2.000.000. 11

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, Stritarjeve ulice št. 2

sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje od dne vloge po

4 1/2 %

Kupuje in prodaja vrednostne papirje vseh vrst po kulantnem kurzu.

Podružnica
v Celovcu

1 Rezervni fond
11 K 200.000

Izdajatelj: Dr. Ignacij Žitnik.

Tisk »Katoliške Tiskarne«.

Odgovorni urednik: Ivan Štefe.

Zaključek mlekarške šole na Vrhniki

Delo eminentnega pomena za narodno gospodarstvo naše dežele se je za leto zaključilo. Mlekarška šola na Vrhniki je dokončala svoje delo dne 29. avgusta tega leta. Koliko intrig, koliko spletk se je insceniralo proti tej šoli od izvestne strani, ki stokrat najši vidi polom našega narodnega gospodarstva, kakor pa ruinosvojega liberalstva! A ruina liberalstva je kljub temu neizogibna; kako pa je preko tega liberalstva mlekarška šola na Vrhniki častno rešila svojo nalogo v prospeh gospodarskih interesov naše in sosednjih slovenskih dežel, naj pokaže sledeče poročilo.

Mlekarška šola na Vrhniki se je pričela 1. aprila t. l. ter je trajala pet mesecev. Učencev je bilo sprejetih dvajset, a eden je moral biti že prvi mesec odpuščen; dokončalo jih je šolo 19, in sicer 13 Kranjcev, 3 Štajerci, 2 Primorci in 1 Korošec. Razen enega so vsi učenci stanovali pod strogim nadzorstvom v zavodu (v prvem nadstropju vrhniške mlekarne). Tudi hrano so imeli skupno istotam. Ponoč in stanovanje je bilo brezplačno; Kranjci so imeli tudi hrano brezplačno, dočim so ostali plačevali. Štajerski učenci so imeli podporo od štajerskega deželne odbora in eden od združne zveze v Celju, en Korošec od združne zveze v Ljubljani, en Primorec pa od poljedelskega ministrstva.

Od 5. ure zjutraj do 12. ure so morali učenci po oddelkih delati v mlekarni in sirarni, pri strojih in v kemičnem laboratoriju. Popoldne od 2. do 6. ure so imeli teoretičen pouk. Od 8. do 9. ure so zopet sprejemali mleko. — V šoli, ki je tudi nastanjena v prvem nadstropju vrhniške mlekarne, je poučevalo šest učnih moči, in sicer učitelj Štrekelj (Vrhnika) računstvo in spisje, inženir Turk (Ljubljana) kemijo in bakterijologijo, tajnik Združne zveze Kralj zadružništvo in knjigovodstvo, sodni svetnik Mulley (Vrhnika) zakonodajstvo, dr. Marolt (Vrhnika) zdravstvo in prvo pomoč pri obolelih ljudeh, Legvart pa je poučeval tehnične predmete, mlekarstvo, sirarstvo, živinorejo, pridelovanje krme, zdravstvo živine, preiskovanje mlekarških izdelkov, mlekarško gospodarstvo ter nauk o mlekarških strojih. Pri praktičnem delu pa sta pomagala učence navajati in nadzorovati domači vodja mlekarne in sirar mlekarške zveze.

V praktičnem delovanju so se učenci popolnoma izvežbali v pripravi mleka za izvoz, v izdelovanju finega po danskem načinu delanega masla, v izdelovanju trdega in mehkega sira, pri čemer se je pokazala posebna važnost na trdi švicarski sir, tako da znajo učenci izdelovati vse vrste sira od najfinejšega do najprostejšega trapista. Izdelalo se je 3200 kg sira vsake vrste in 1300 kg surovega masla. Pri tej množini izdelkov so se učenci pač lahko izvežbali. Posebno se je pazilo na natančno preiskovanje mleka in izdelkov, čemur je služil čisto moderno urejeni laboratorij.

Vsi učenci so se morali učiti tudi dobro in pravilno molsti ter krmiti, tako da sedaj v vsakem kraju lahko nastopijo kot učitelji v tem oziru. Molžo je poučeval g. Legvart sam, svoj vzorni hlev pa je iz prijaznosti v ta namen dovolila gospa Tomšičeva. — Da dobe učenci večji vpogled v zadružništvo in da spoznajo naše mlekarške in gospodarske razmere, so napravili izlete v mlekarstvo v Logatec, Medvode, Vodice, Komendo in Mengeš; ogledali so si vzorno prašičerejo pri gospodu Ivančiču v Medvodah, graščino Križ pri Kamniku in gospodinjstvo šolo v Marijanišču v Ljubljani.

Med vsem poukom se je pazilo vedno na to, da se učenci privadijo reda, pridnosti, varčnosti, snažnosti, da postanejo misleči in delavni možje. Da učenci tudi svoje domačine lahko poučujejo, se je privzela v učni načrt tudi živinoreja, prašičereja, perutninarstvo, pridelovanje krme, zdravstvo živine za njihove potrebe.

Vrhniški zavod si je v tem času pridobil tudi ugled na zunaj. Koncem maja se je priredila razstava mlekarških izdelkov in tečaj za voditelje mlekarne. Lepo število tujcev je posetilo te dni Vrhniko. Tudi sicer so prihajali visoki gospodje, da si ogledajo to narodno-gospodarsko ognjišče. Počastili so zavod gg. presvetli knez in škof ljubljanski, deželni glavar Šuklje, dvorni svetnik Ertl (Dunaj), referent poljedelskega ministrstva Harousek (Dunaj) itd. Proučevali so mlekarstvo tudi Poljaki in Rusini, celo iz Varšave je prišla družba poljskih dam; in ravno sedaj se mudi na Vrhniki gospod, ki ga je poslala hrvaška vlada.

Veliko je bilo torej to narodno delo. Z zanimanjem smo pričakovali končne javne skušnje učencev, ki se je vršila dne 29. avgusta t. l., od pol 9. ure popoldne do 1. ure popoldne. Videli smo poleg številnega domačega in tujega občinstva odlične gospode: g. prelata Kalana, kot zastopnika kmetijske družbe, deželnega odbornika dr. Lampeta, od poljedelskega ministrstva nadzornika Riha, od tržaške vlade g. dvornega svetnika Frühaufa, dekana Gantarja, zastopnika združne zveze Kralja, zastopnika Bohinjcev g. župnika Pištra in mnogo drugih. Pogrešali pa smo Lenarčiča, ki je poslal samo svojega zastopnika Rožmana. Pri izkušnji smo se čudili, da je mogoče v petih mesecih doseči takih uspehov; s čudovito natančnostjo so učenci vodili stroje in odgovarjali kot veščaki. 19 izvežbanih učencev je na mah razgnalo vse zahrbtnje spletke, ki so se vozljale zoper to šolo. S pristrčno čestitko, ki velja slovenskim gospodarjem, mlekarškim učencem in učiteljem ter vsej Vrhniki smo se poslovili od tega vzornega tečaja. Vlada pa se naj s tem nauči, kam naj obrne svojo posebno pozornost, ako hoče ljudstvu z malimi stroški napraviti neprecenljivih koristi.

Istra.

+ **Volivno gibanje v Istri.** Nekateri velmožje iz koprškega okraja so nam poslali sledečo originalno pismo: Velecenjeno uredništvo »Slovenca«, Ljubljana! Podpisani v imenu svojem in tovarišev uljudno prosim, da blagovolite priobčiti kot popravek ali izjavo proti plačilu tu priloženo izjavo, ker večina nas volivcev smo sklenili voliti za našega zastopnika v deželni zbor rodoljuba Karol Šiškoviča, ki je sin-kmetijskega stanu in ni ne klerikalec ne liberalalec ampak narodni demokrat. Z vsem spoštovanjem udani: Loka 30. avgusta 1908. Mihael Paulič v Črnikalu. Bizjak Franc, Tinjan. Ivan Rodela, Izloke. Bučaj Josip, vaški načelnik, Loka. Jakob Barut, Gabroviča. Cergol Josip. Primožič Andrej. Ivan Cergol. Oio Andrej. Škergat Anton.

Izjava.

Podpisani v imenu volivcev-prvakov koperskega okraja izjavljamo, da vstrajamo pri svoji izjavi podani političnemu društvu za Hrvate in Slovence v Istri, in ni res da se je g. Karol Šiškovič iz Črnikala odpovedal kandidaturi, kakor poroča Vaše spoštovano glasilo »Slovenec« od dne 24. avgusta 1908 št. 193; in »Zarja« od dne 26. tm. št. 38. Njegova izjava se je glasila, da ne kandidira na svojo pest, kakor se ga je neopravičeno sumničilo, temveč, ugodil je le naši vstrajni želji in prošnji. Okr. Koperski. M. Paulič v Črnikalu. Bizjak Ivane, Tinjan. Iv. Rodela, Izloke. Bučaj Josip, vaški načelnik, Loka. Cergol Josip. Jakob Barut, Gabroviča. Primožič Andrej. Ivan Cergol. Oio Andrej. Škergat Anton.

Naša dolžnost je zdaj, da podamo životopis četrtega kandidata za koprski okraj, katerega tako iskreno želi izvoliti deset v zgornji izjavi podpisanih mož. Karol Šiškovič, ne liberalalec, ne klerikalec, ampak »narodni demokrat«, si je kot sin kmetijskega stanu pridobil za povzdigo kmetijstva posebnih zaslug v rojstni vasi Materiji, koder njegovo obrestonosno delovanje občuti veliko veliko kmetov, ki so svojčas pri Šišku delali v Bosni. Vsled tega je Karol Šiškovič ondi posebno priljubljen in veliko rodoljubov mu zagradel svetuje, naj nastopi kot kandidat v — Materiji. Šiškovič, bivši žandar, se je lotil v Črnekalu gostilne, trgovine in pošte ter posojevanja denarja. Kot rodoljub se je zadnji čas začel baviti tudi z občinsko, deželno in celo državno politiko v Cislitaniji, katero pa on kot mož posebnega znanja imenuje »Cis-Sotlo«. Za župansko mesto v Dekanih se poteguje že dvajset let, toda ga ne izvolijo, ker je občina pač premajhna za tako velikega rodoljuba in narodnega ekonomista. Nastopil je že svojčas kot protikandidat proti staremu Mandiču, pa je tudi žalostno pogorel. V najnovejšem času pa se je mož spravil celo na klerikalnega zmaja, katerega je navdušeno pobijal zlasti na zadnjem shodu »Političnega društva za Istro« v Boljuncu. Vzlje temu pa se temu »narodnemu demokratu« nočejo umakniti kandidati Mandič starejši, Pangerc in Urbančič, vsled česar se utegne zgoditi, da bodo na nam doposlani izjavi podpisani »volivci-prvaki« ostali tudi njega edini volivci...

Razmere v Novem mestu.

Novo mesto, 30. avg.

Tudi pri nas se je začelo daniti! Tako je pisal »Slovenski Meščan« v svoji 15. številki z dne 29. julija 1908. In prav je imel! Dne 20. t. m. so bile pri nas vo-

litve v mestni občinski odbor končane. Izid je bil za S. L. S., katere se principijelno ni udeležila tel. volitev, zelo povoljen, in zakaj to? Ker je bilo izvoljenih v tretjem in drugem razredu pet odločnih pristašev S. L. S., in to brez vsake agitacije in ker je narodno-napredna stranka v obeh teh razredih skoro popolnoma propala, seveda tudi v prvem razredu niso zmagali s svojimi zagrizenimi pristaši, ker sta le dva taka moža izvoljena, a drugi so bolj nepristranski. Zasluge za to imajo pač dopisi in kritike v »Slovenskem Meščanu« in »Slovencu«, posebno pa odločna izjava g. Hočevarja (bivšega pristaša narodno-napredne stranke), kateri je — našemu Karolu — v javnem lokalnem povedal, da je psevdo-liberalni stranki v Novem mestu za vedno odzvonilo! In hvala Bogu, res je! Niti kandidatov se ni upala postaviti ta svoječasno gospodujoča stranka za mestne občinske volitve. Sestavil se je torej nestranski meščanski volivni odbor, na čelu mu naš priljubljeni gospod Maks Brunner. Ta meščanski in nestranski volivni odbor postavil je svoje kandidate, in sicer večino takih, kateri ne pripadajo nobeni stranki, a so pa odločni nasprotniki sedanjega narodno-napredne stranke. A tudi vsaki stranki, t. j. S. L. S. kakor tudi narodno-napredni stranki so pustili par pristašev, in sicer: V tretjem razredu: S. L. S. dva člana, narodno-napredni enega, in tako je prišel zopet v odbor — naš Karol. V drugem razredu tri S. L. S., a drugi so nobeni stranki pripadajoči. V prvem razredu seveda, tam sta pač dva zagrizena liberalca, a drugi so zmerni. Volitve so se radi tega tudi vršile zelo mirno in je bila udeležba zelo pičila. Na volišče je prišlo komaj 9-6 odstotkov volivcev. Da so pa našega Karola še kandidirali, in sicer v tretjem razredu, je bilo pa to vzrok, ker se je splošno sodilo, da bode v tem razredu zmagala S. L. S. in tako bi bil naš Karol na najlepši način prišel iz odbora, a radi brezbriznosti volivcev se to za sedaj ni posrečilo.

Kakor so se volitve v občinski odbor zelo malomarno in brezbrizno vršile, tem večje zanimanje je bilo za volitev župana in starešinstva. In zakaj to? Uradništvo in liberalni meščani so hoteli za župana na vsaki način našega Karola, tudi velika večina drugega meščanstva bi bila — mogoče za njega, a meščanski — nestranski — volivni odbor je bil pa odločno proti temu, in to radi tega, da ne bode nadalje županoval liberalni pristaš. In prav je tako! V mestni občini naj imajo vse stranke in vsi občani župana — vsaj politično nepristranskega.

Seveda najboljši bi bil naš obče priljubljeni gospod M. Brunner, a ta je radi bolehnosti županstvo odločno odklonil. In tako smo dobili moža za župana, kateri je po rodu sicer iz zagrizene nemčurske rodbine, v kateri se še sedaj — žalibog — samo nemško govori (občuje) kljub temu, da je on postal član novomeškega Škola (!). Mož bode za gospodarske stvari na svojem mestu, a za drugo mu bode šlo bolj tesno, posebno ker ni zmožen ne pravopisno ne po slogu slovenščine, kakor tudi ne drugega uradovanja, kar mož tudi sam prizna. Upajmo, da bode, ako bode marljiv, tudi to težkočo preokračil.

Kakor so tudi splošno volitve v občinski odbor povoljno izšle, ne moremo tega trditv o volitvi župana in starešinstva. Župana sem vam deloma opisal, a za njegovega namestnika so pa — žalibog — zopet izvolili našega Karola, in za drugega svetovalca tudi liberalca, a na tretje mesto šele občno priljubljenega g. M. Brunnerja. To ni prav!

Pa kakor se splošno čuje, je bil tudi samo volivni maneuver, katerega bodem v prihodnje popisal, ko se bode vsa zadeva izvršila, ker pri tej priliki mi bode še treba opisliti nekorektnost pri bivšem vodstvenem in policijskem odseku. Upajmo, da bode sedanji odbor sposobnejše može — v prihodnji občinski seji — v posamezne odseke volil. Pozor torej!

Važno za vinogradnike in sadjarje.

Malo je dandanes tako nevednih vinogradnikov in sadjarjev, ki bi ne vedeli, da so vzrok postanku vina prave vinske droži. Prav tako bo že tudi precej splošno znano, da je v samohotno kipečem moštu, poleg pravih vinskih droži, še kopa drugih mikroorganizmov (divjih droži, bakterij, plesni itd.). Le-ti organizmi so sovražni pravih vinskih drožem, ker jim odtegujejo iz mošta prepotrebne hranine ter jih s tem ovirajo v njih kipelem delovanju. Razven tega izločujejo ti organizmi pri svojem življenjskem delovanju presnovine, ki dajejo vinu raznovrsten, če-

sto jako neprijeten vonj in okus ter tako kvarijo njegovo dobroto. Poleg vsega pa so nekateri izmed teh organizmov tudi budilci raznih vinskih izprememb, ki jih imenujemo vinske bolezni.

Umevno je torej, da vinogradnikom ne more biti vse eno, katere vrste teh škodljivcev in v kakih množinah se v moštu zaplede, ker niso samo v kipelem oviru pravih vinskih drožem, ampak morejo tudi povzročiti, da postane vino kot kipelel proizvod pomanjkljivo in malovredno. Zato pa mora pravilno in racionalno ravnanje z moštom in vinom staviti meje razvoju škodljivcev čistega kipeja in vina, da se morejo prave vinske droži, ki bijejo jako težaven boj s temi škodljivci, krepkeje razviti ter tvoriti boljši vinski pridelek.

Najboljše bi bilo seveda, če bi se mošt pred kipejem pri 55 stopinj C pasteriziral in potem z dodatkom čistih droži pokipel. Toda ta način je zaradi dragocenih naprav vsaj za mali obrat veliko predrag in vsled tega tehniško neizvedljiv.

Poznamo pa še drugi način, ki daje tudi prav dobre uspehe. Po tem načinu je potreba dodati svežo iztisnjenemu moštu še prej, preden je začel kipeči, zadostno množino dobrih vinskih droži. S tem dobijo prave vinske droži takoj v začetku kipeja premoč, vsled česar nastaja hitro alkohol, ki ovira s svojo strupenostjo neprijatelje pravih vinskih droži in čistega kipeja v nadaljnjem razvoju. Z dodatkom čistih droži se doseže torej čisto kipeje mošta in s tem omeji škodljivost drugih mikroorganizmov, vsled česar njih vpliv na vinski pridelek ne pride do nobene veljave. Poslednji način je tako preprost in obenem tako poceni, da ga je mogoče vpeljati tudi v najmanjšem obratu z najboljšimi uspehi.

S pravilno uporabo čistih droži so zamenjane vinarstvu tako velike koristi, da bi se jih moral posluževati vsak vinogradnik v svojem vinogradstvu. Ne le, da čiste droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipeje mošta, ampak s pomočjo teh pridelana vina se tudi hitreje čistijo in imajo mnogo boljši vonj in okus.

S prav tako dobrimi ali pa še boljšimi učinki, kakor pri pridelovanju vina iz vinskega mošta, se morejo rabiti čiste vinske droži tudi za pokipenje sadnega mošta. Na to se opozarjajo kmetovalci in sadjarji zlasti letos, ko vse kaže, da bo sadje izvanredno bogato obrodilo.

Pa tudi v kletarstvu in še zlasti tedaj, kadar se hočejo z na novo vpeljanim kipejem odpraviti napake in bolezni starine (starega vina), se morejo čiste vinske droži rabiti z velikim haskom in uspehom.

Pripomniti pa je, da je za uspeh čistih vinskih droži potrebna njih pravilna in pravočasna uporaba. Ako se dodenejo torej čiste vinske droži šele k moštu, ki že močno kipi, potem od njih ni pričakovati nobenega dobička. Sploh je vseh dosedanjih neuspehov čistih vinskih droži kriva njih nepravilna uporaba. Zato je potrebno, da se vinogradniki in sadjarji pravočasno preskrbijo s čistimi kulturami pravih vinskih droži. To se mora zgoditi vsaj tri do pet dni pred mastenjem, da se pravočasno in po predpisu nastavijo droži, kajti kmetijsko-kemično preizkuševališče oddaja zdaj samo v steklenih cevkah (epruvetah) na želatini vinskega mošta vzgojene samočiste vinske droži, ki niso naravnost uporabne, ampak se morajo le-te poprej razmnožiti v malih množinah sterilizovanega mošta, s katerim se potem večje množine vinskega ali pa sadnega mošta pokipe.

Samočiste droži se dobivajo pri kmetijsko-kemičnem preizkuševališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka s samočistimi drožmi stane z navodilom o uporabi vred 20 li, s poštnino in zavojem pa 35 li. Znesek se more vplačati v pisemskih znankah in se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. Ena taka cevka s samočistimi drožmi zadostuje za pokipenje pet do 10 hektolitrov svežoztisnjenega vinskega ali pa sadnega mošta.

Za ravnanje kmetijsko-kemičnega preizkuševališča za Kranjsko v Ljubljani: Ing. chem. J. Turk.

AVSTRO-OGRSKA. Cesar.

Cesarjevo zdravstveno stanje je izvrstno. V Budimpešti se pripelje vladar dne 8. t. m., kjer zapiseže novo imenovanega pravoslavne metropolita in eksarha v Banjaluki, Popoviča; 10. t. m. bo cesar navzoč v Budimpešti pri zažidnici za rajno cesarico Elizabeto. V Veszprim k vajah odpotuje cesar dne 15. t. m. Po vajah obišče vladarja bolgarski knez. Od 14. do 20. t. m. se vrše v Budimpešti delegacijski dineji. Če bo vreme lepo, bo cesar več

